

ימים ושנים ביובלות

ישראל ז' סלומון*

"וספרת לך שבע שבתת שנים שבע פעמים והיו לך ימי שבע שבתת השנים תשע וארבעים שנה"
(ויקרא כה, ח).

בפסוק זה יש להסביר:

(א) מדוע מופיעה בו המלה "ימי", כשהפסוק כולו עוסק בשנים? והרי ידוע הכלל שאין מונים ימים לשנים?

(ב) לשם מה מציינת התורה במחצית השנייה של הפסוק את עניין המכפלה של $7 \times 7 = 49$?

כידוע, בהלכה ישנם שני סוגי מניינים לשנים: האחד עניינו קביעות השנים ועיבורן ומילואי החודשים. השני עניינו שמיטין ויובלות. לעניות דעתי, הפסוק הנ"ל יוצר קשר מחייב כלשהו בין שני המניינים הללו, אף שענייניהם נראים פרודים.

כדי לבאר ולהבין קשר זה בין המניינים דרושה הנחה אחת בלבד (הברורה מאליה) והיא, כי מספר השנים ב-19 יובלות (כשבכל יובל ישנן 50 שנה) זהה למספר השנים ב-50 מחזורי עיבור (כשבכל מחזור עיבור ישנן 19 שנה) ($19 \times 50 = 50 \times 19 = 950$).

אולם בעוד שבמחזור העיבור הכוונה היא לקשר בין מספר שלם של שנים (שהרי "שנה" הוא מושג ה"שייך" לחמה) ובין מספר שלם של חודשים (שהרי "חודש" הוא מושג ה"שייך" ללבנה), חישוב ומצאו כי מספר הימים ב-19 שנות חמה מתאים למספר הימים שב-235 חודשים (אם כי גם כאן תתכנה סטיות של יום או אף יומיים) כשהם מפולגים ל-19 שנות-לוח שבהן 7 שנים מעוברות (כל אחת של 13 חודש) ו-12 שנים פשוטות (כל אחת של 12 חודש) – הרי שלעניין שמיטין ויובלות אין לכאורה קשר לימים או לחודשים.

ולא היא!

* מוקדש לזכרו ולע"נ של אבי היקר ר' מיכאל בר' ישראל סלומון ז"ל

התורה הפצה להכניס לחישוב שמיטין ויובלות גם התייחסות (אמנם עקיפה) לעניין הימים. ולכן, כיוון שהמספרים 19 ו-50 ראשוניים זה לזה, נובע כדלקמן:

(א) כל אחת מ-19 שנות מחזור העיבור היא פעם אחת, ורק אחת, אחת מ-50 – שנות היובל.

(ב) כל אחת מ-50 שנות היובל היא פעם אחת, ורק אחת, אחת מ-19 – שנות מחזור העיבור.

מכאן, כי כל אחת מ-50 שנות היובל "יוצרת" במשך 19 יובלות רצופים, מעין מחזור עצמאי של 19 שנה שבו 12 שנים פשוטות ו-7 שנים מעוברות, וכך קורה גם ליובל עצמו ולכל אחת משנות השמיטה. דהיינו: לגבי כל אחת משנות היובל יש חישוב פנימי המתייחס גם למספר הימים. לכן כדי להדגיש שיש להתייחס לכל אחת משנות היובל כאילו היתה מחזור עצמאי לעניין מספר הימים, יש להזכיר את המלה "ימי" בפסוק הנ"ל ואף להדגיש בו את המכפלה השלמה; שכן רק במילואה אפשר להגיע לתוצאה זו.